

# HUKUKÎ BİLGİLER MECMUASI

Sahip ve Başmuharriri:

Paris Hukuk Fakültesi Doktoru

AVUKAT

Milâli : GAD FRANKO

TAHRİR HEYETİ

Fuat Hulûsi B. Temyiz Mahkemesi  
ikinci hukuk dairesi reisi

Sabri Şakir B. Ankara hukuk mektebi profesörlerinden

Mustafa Reşit B. İstanbul Hukuk Fakültesi Müderrislerinden

Ahmet Refik B. Sabık Temyiz Mahkemesi azasından

Ali Kemal B. İstanbul Hukuk Fakültesi Müderrislerinden

M. Şarl Kroza İstanbul Hukuk Fakültesi Müderrislerinden

M. Aşıl Mester, Paris Hukuk Fak. Müderrislerinden

M. Şavgran, Paris Hukuk Fak. fahri Müderrislerinden

M. A. Salem, Hukuku Düvel Mecmuası tahrir heyetinden

Bahir B. Kavanin ihzari komisyonu azasından

Hamdi Halim B. Avukat

Adres: Galata Bahtiyar han Avukat Gad Franko Bey yazihanesi

Telefon: 43009

Bir nüshanin bedeli 35 kuruştur

Bir senelik abonemanı Posta ücretile beraber

400 kuruştur

Türkiye harici için 500 kuruştur

İSTANBUL

1932

Bankalar Matbaası

20. İnar Sokak Gala'a

## Yeni İcra Usulumuz ile Fransa İcra usulu arasındaki Fark ve Müşabehetleri

Yazan : N. Sages

Ahkâmi Sabikamızda cari olan İcra ve İflâs usulu Fransız ahkâmından mülhem idi.

Fransız Usuluna göre yalnız İlâmlar ve İlâm mahiyetinde olup resen tanzim edilmiş noter senetleri kabili icra dır; Diğer alacaklar ise, velev ikrari deyin mahiyetinde vesaika müstenit olsun, bir mahkeme kararına iktiran etmedikçe icralarına imkânî kanunî yoktur. çünkü icra demek cebren icra demektir; borçlu borcunu ödemez ise mallarını haciz ettirmek, borçlu da mallarını vermez ise polis ve jandarma kuvvettine müracaat etmek, lazım gelir. Halbuki bu kuvvet yalnız Devlet namına verilen emirlere ittiba eder; binaenaleyh resmi bir makam tarafından emir verilmedikçe bir alacak kabili icra olamaz. Böyle bir emir verebilecek makam, evvel emirde, mehakimdir ki kuvvayı kazaiye namile Hükümet kuvvetlerinin birisini teşkil eder, bunun içindir ki ilâmların sonunda, “karaları cebren icra ettirmek lâzım geldiği takdirde, İcra Memurlarına muavenet edilmesi polis ve jandarmaya millet namına emir edilir” denilmektedir.

İlâma benziyen bir nevi senet vardır ki bu da Noter tarafından resen tanzim edilmiş senettir, Noter de devletin memurlarındandır. Bu kabil senetlerin tanzimini için kanun kendisine selâhiyet vermiştir; Yalnız hakikati gazar; Çünkü hakikata muhalif beyana bulunur

ise ağır bir ceza çeker. Binaenaleyh Noter, ikrari deyin mahiyetinde olan bir senet tanzim ederken icra Formülünü ilâve eder ve hululu vadede borçlu borcunu tediye etmediği taktirde alacaklı icra memuruna müracaat edüp senedin cebren icra edilmesini talep eder.

Resmi olmiyan bir senede gelince: borçlu tediye den imtina ederse alacaklı yedinde bulunan senedin sahih olduğunu isbat etmek mecburiyetindedir. Binaenaleyh mahkemeye müracaat edüp lehine karar verilmesini talep etmelidir yok ise “ben alacaklıyım senedin sahih olmadığını borçlu isbat etsin” deyemez, çünkü beyine külfeti müddeiye aittir. Fakat mahkemeye müracaat ile davanin neticesine kadar uzun bir müddet geçer, arada borçlunun mevcudunu yok etmesine mani olmak için, teminat verilmesine karşı, ihtiyatı haciz vazi şekli düşünülmüştür. Alacaklinin müracaati üzerine hakim alacağını müspit vesaiki heman tetkik eder. Alacaklinin alacağını olduğu kanaatına borçlunun mallari ihtiyatın tahti hacza alınmasına karar verir, karar infaz olunduktan sonra hâciz mahkemeye müracaat ederek alacağının tahti hükme alınmasını talif eyler.

Bu sistem Fransada hâlâ caridir, ve 1929 senesine kadar Türkiyede mer’idi. 1928 de bir “ilamsız icra kanunu” neşr edilmiş ise de 1929 senesinde lağv edilerek vazi kanun isviçre icra ve iflas kanunundan mülhem bir kanun neşr edüp mer’iyete koydu. Yeni icra ve iflas kanunumuz eski usulumuzu tamamen bozdu.

İlâma müstenit olmiyan alacaklar da kabili icra oldu. Bu suretle icra memurlarına hakimın haiz olduğu selâhiyetler verildi. Borçlu borcunu inkâr ettiği takdirde icra memuru, daha doğrusu itiraz mercii alacağının mevcudiyeti hakkında karar vermeğe me’zun oldu. Eski usulda ödeme emrinin tebliği ile alacağının cebren tahsili arasında kanuni mühlet yok iken yeni usulda bütün borçlulara muayyen ve uzun bir müddet verildi.

Yeni usulumuzda alacaklı alacağı vesaika müstenit olmazsa bile icra dairesine müracaat edüp borçluya ödeme emri gönderilmesini talep edebilir. Borçlu itiraz etmez ise alacak kat'ileşir. İtiraz ederse ve takip haciz yolu usulile yapılmış ise, itiraz tetkik mercii, alacağın mevcudiyeti hakkında karar verir, takip edilen yol iflâs yolu ise ticaret mahkemesinden itirazın reddi istenilir.

İcra usulumuzdaki bu büyük inkılap belki buhrana çare bulmak mecburiyetinden tevellût etti. Vâdeleri hulul etmiş ikrar deyin mahiyette senetlere müstenit alacaklar hakkında mahkemeden karar istihsal etmek luzumu his edilemedi bu kabil ahvalda borçlarını inkâr eden borçlular süniyet sahipleri oldukları kabul edilerek itirazları kısa bir müddet içinde halletmek lüzümü görüldü ve ona göre icra memurlarına icap eden Selâhiyetler verildi Maalesef vazi kanun koymuş olduğu esasların tatbiki cihetlerini çok düşünmemiş olacak çünkü dünyada iki nevi borçlu vardır. Hüsniniyet sahibi borçlular ile süniyet sahibi borçlular. Birinciler borçlarını tediye ederler. Süi niyet sahibi olan borçluya gelinde, bütün usullara çare bulurlar. Eski usulda mahkemeye gelmez idi hakkında gıyaben kararı istihsal edilirdi, ondan sonra müddeti kanuniyesi zarfında itiraz ederdi ve muhakeme tekrar başlardı. Aleyhine verilen karara karşı istinaf ederdi, bu defada yeniden celseye gelmezdi aleyhine gıyabei karar alınırdı tekrar itiraz sonra temyize ve ilahere . . . .

Yeni usulumuzda da çareleri buldu; icrada borcu ile imzasını inkâr eder, alacaklı adi haciz yoluna müracaat etmiş ise mahkemeye müracaat etmek mecburiyetinde kahr demek ki alacaklılar vakit kazanmak şöyle dursun bilâkıs varit gaip etmiş olurlar.

1.— Takip poliçe veya çek veyahut emre muharrer senede müstenit olduğu takdirde borçlu imzasını inkâr ettikten sonra son

dakikada tüccar olmadığını ve iflâsa tabi bulunmadığını iddia eder ve çok def'ada muaffak olur, alacaklı yeniden haciz yolu ile takibatta bulunmak mecburiyetinde kalır. Usulumuzun bir kusuruda şudur ki : bir yoldan diğer yola geçmek uzun ve masraflı bir mes'eledir, alacaklı boçlunun bir mevcudu olmadığını görerek iflâs yolunu alır, ondan sonra borçlunun mal sahibi olduğunu öğrenince bir haciz koymak istediği takdirde senetlerin iadesini ister alıncaya kadar borçlunun vedinde bir para kalmaz.

Vazii kanun yeni usulun kuşurlarını his edince kanunu kısmen düzeltti. Evvela ilâma ve ilâm mahiyetinde senetlere müstenit icralar bu kabil senetlere müstenit olmıyan icralardan tefrik etti. Muaddel icra ve iflâs kanununa göre ilâma müstenit takibat aşağıdaki kaidelere tabidir, Alacaklı icra dairesi vasıtasile borçluya bir icra emri gönderir, borçlu beş gün zarfında borcunu tediye etmez ise alacaklı haciz ve yahut iflâs istemekte muhtardır, evvela haciz istediği takdirde, muahharen borçlunun mallarını bulmayınca onun iflâsını mahkemeden ister, çünkü borçlu borcunu tediye etmeyince kabiliyeti tediyesi olmadığı sabit olmuş olur ve binaenaleyh onun iflâsına karar verilmesi icap eder.

İlâma müstenit olmıyan takipler hakkında eski ve yeni sistem arasında bu mevzua taalluk eden fark yoktur, alacaklıya eski usulda olduğu gibi doğrudan doğruya mahkemeye müracaat ederek karar istihsal eder, yahud da icra dairesine müracaat eder, borçlu itiraz ederse, icabına göre merciden veya mahkemeden itirazın reddini talep eder. İtiraz varit görülürse birinci halde olduğu gibi mahkemeye müracaat eder, üçüncü halde alacaklı alacağının temini zımında mahkemeden haczi ihtiyatı talep eder ve ondan sonra ya icra dairesine yahut da mahkemeye müracaat eder, borçlu haczi ihtiyatının sebebine itiraz ederse bu itiraz haczi ihtiyatı kararını veren mahkeme tarafından tetkik edilir.

Alacaklılar yeni usulda haczi ihtiyatı yolunu tercih ediyorlar, ikrarı deyin mahiyetinde bir vesika ellerinde bulunursa haczi ihtiyatı kararını talep ediyorlar böyle bir vesika olmazsa icra dairesine de müracaat etmiyorlar. Zira emindirler ki: borçlu borcunu inkâr ederek mahkemeye müracaat etmek mecburiyetinde kalacaklardır.

Bir arkadaşımızın dediği gibi icra dairesine müracaat edenler mürabahalı bir faiz kazanmak isteyenlerdir, borçlunun itiraz edeceğini ve itirazın ref'i talebinin red edileceğini pek iyi biliyorlar, fakat borçlu borcunu inkâr ederse mahkemede, kanun mucibince ve yüzde 10 dan aşağı olmamak üzere tazminat isteyeceklerdir

HÜLÂSA : İlâma müstenit matlubat hakkında yeni icra usulu ile fransız usulu arasında fark yoktur.

İlâma ve ilam mahiyetinde vesaika müstenit olmayan alacaklar hakkında üç yol varsada alacaklılar ikisini tercih ediyorlar, alacaklar ikrarı deyin mahiyetinde vesaika müstenit ise haczi ihtiyatı yoluna tevessül, değilse alelekser mahkemeye müracaat ediyorlar' bu ise eski usuldan farklı değildir.

Bizce vazi kanun tarafından alınması lazım gelen tedabir şunlardır, evvel emirde tebliğatın sür'atı ifasını temin zımında tebligat idaresini islâh etmek, ondan sonra tahkikat ve muhakeme Celselerini taavikına mani olacak kaydeler vaz eylemek ve Celselerin kısa fasıllı olması hakkında talimat vermektir.

**N. Sages**